

Sektionen for danskuddannelse og beskæftigelsesområdet

Beretning

2023 – 2026

Indledning

De seneste tre år har på mange måder stået i forandringens tegn på sektionens områder – både for landets sprogcentre og for de kommunale jobcentre. Sektionen har gennem perioden oplevet, at der gennem de seneste tre år er sket en markant stigning i antallet af medlemmer fra **803** i september 2023 til **966** i september 2026. I perioden er tilstrømningen af udenlandsk arbejdskraft vokset, og det har kunnet mærkes på alle landets sprogcentre.

Gennem perioden har diskursen om udlændinge i dele af samfundet også ændret sig fra at udlændinge for mange udgjorde en byrde for samfundet til at udlændinge i dag er en ressource, som er efterspurgt i hele erhvervslivet.

I december 2023 blev sektionen for vejledere lagt sammen med sektionen for danskuddannelse, da medlemstallet var blevet for lille, og der dermed ikke var grundlag for at opretholde en selvstændig sektion.

Udviklingen i perioden for vores medlemmer på beskæftigelsesområdet har først og fremmest været præget af beskæftigelsesreformen fra 2025, der frisætter den kommunale beskæftigelsesindsats. En frisættelse der bl.a. betyder, at private aktører og a-kasser i stigende grad bliver en del af den samlede beskæftigelsesindsats. Vores medlemstal for vejledere er derfor faldende.

Sektionens målsætning for perioden

Ved generalforsamlingen i september 2023 blev det vedtaget, at sektionens nye handlingsprogram skulle danne grundlag for arbejdet i perioden. De tre grundprincipper *Sammenhold og fællesskab*, *Faglig udvikling* og *Synlighed og engagement* skulle danne grundlag for sektionsbestyrelsens arbejde i perioden under overskrifterne:

- Tillidsrepræsentanter
- Løn og arbejdsvilkår
- Udlicitering
- Kvalitet og udvikling
- Organisering

Sektionsbestyrelsens arbejde

Arbejdet med at leve op til de tre grundprincipper foldede sig ud gennem både faste aktiviteter som fx TR-dage og i det regionale TR-samarbejde. Men for at leve op til ambitionen om synlighed, var det en prioritet gennem hele perioden at komme ud til sektionens medlemmer på landets sprogcentre og jobcentre.

Således har sektionen ved sektionsformanden været til medlemsmøder mere end 30 gange i perioden. Både i forbindelse med konkrete udfordringer på de enkelte sprogcentre eller jobcentre eller til ordinære klubmøder. Medlemsmøderne har vist sig at være rigtige prioriteringer, da mødet med medlemmerne har

givet dem mulighed for at forholde sig mere direkte til vores arbejde og da det har styrket sektionsbestyrelsens arbejde både fagligt og politisk.

Økonomi

På grund af kraftigt faldende medlemstal i de foregående perioder, har sektionsbestyrelsen været tvunget til at reducere sektionens udgifter kraftigt. Det har betydet, at vi har måttet skære ned på antallet af møder i perioden. Samtidig har vi måttet nedlægge pædagogisk udvalg og flytte de pædagogiske drøftelser og ansvar over i sektionsbestyrelsen, ligesom vores fagblad, FOKUS, nu udelukkende udkommer digitalt på fokus-dsa.dk. Udover det har vi måttet reducere næstformandens frikøb til samme niveau som ordinære bestyrelsesmedlemmer.

I perioden har vi således måttet tilpasse udviklingen fra de foregående år, og selvom tendensen nu er vendt, og vi vokser i antallet af medlemmer, så er det sektionsbestyrelsens holdning, at det kritiske blik på sektionens økonomi var tiltrængt.

Sammen om indflydelse

I forbindelse med hovedbestyrelsens arbejde på indsatsområdet "Sammen om indflydelse" besluttede sektionsbestyrelsen at ændre vores mødeform, så møderne i langt højere grad tog udgangspunkt i medlemsrelevante områder – både faglige og politiske.

Bestyrelsesmøderne er derfor fra januar 2026 ændret, så hvert møde har et specifikt tema. Vi har bl.a. drøftet den tværministerielle afrapportering, og vi har drøftet lokal løn. Udgangspunktet for den nye mødeform er at have en målsætning for drøftelserne og/eller udviklingsarbejdet, og at vi hele tiden haft medlemsrelevans som et gennemgående krav.

Gennem nyhedsbreve fra sektionsformanden har bestyrelsen bl.a. videreformidlet vores politiske standpunkter til medlemmerne.

Dialogforum om danskundervisning for voksne udlændinge

I sekretariatet i Uddannelsesforbundet blev der i perioden taget initiativ til at etablere et dialogforum om danskundervisning for voksne udlændinge. Sektionsformanden har deltaget i det arbejde med foreløbig tre møder i perioden.

Sekretariatet indbød deltagere fra både arbejdsgivere, faglige organisationer, uddannelsesinstitutioner og andre interessenter. I løbet af perioden deltog bl.a. FH (Fagbevægelsens Hovedorganisation), DA (Dansk Arbejdsgiverforening), KL (Kommunernes Landsforening), DE (Dansk Erhverv), Undervisningsministeriet, Københavns Universitet, De Danske Sprogcentre, Uddannelsesforbundet samt en række andre faglige organisationer, der fx organiserer udenlandsk arbejdskraft.

Dialogforummet er referatfrit, men drøftelserne har vist, at der i hele branchen er en forståelse for og et ønske om at styrke udlændinges danskkompetencer, så de i langt højere grad kan komme i beskæftigelse og uddannelse.

Rapport fra tværministeriel arbejdsgruppe om danskundervisningsområdet

I perioden udkom den længe ventede tværministerielle rapport om danskundervisning for voksne, og rapporten udkom sammen med to udførlige bilagsrapporter samt en foregående VIVE-analyse, der blandt andet indeholdt en række interviews med undervisere, forskere, arbejdsgivere osv.

Undervejs i arbejdet med rapporten, har Uddannelsesforbundet været repræsenteret i en referencegruppe gennem vores hovedorganisation, FH. Efter rapporten udkom har vi drøftet indholdet i sektionsbestyrelsen og sektionsformanden har afleveret sine kommentarer til de anbefalinger rapporten opstiller.

I kommissoriet for arbejdsgruppen var det et krav, at anbefalingerne i den endelige rapport skulle være udgiftsneutrale – altså må danskuddannelse ikke koste mere, end det gør i dag. I sektionsbestyrelsen er vi enige om, at den præmis gør det meget vanskeligt at løse de åbenlyse udfordringer, der er med kursisternes manglende danskundskaber efter endt danskuddannelse. Rapporten konkluderer selv, at udgifterne til danskuddannelse er faldet med 30% i perioden 2011 til 2019.

Rapportens anbefalinger har været drøftet i sektionsbestyrelsen, og vi er af den holdning, at de ikke løser de væsentligste udfordringer i vores fag – nemlig konkurrenceudsættelse og den deraf følgende kvalitetsforringelse for kursisterne på sprogcentre.

De tre forskellige modeller, som rapporten lægger op til, at man fra politiske side bør vælge, giver ikke nogen konkrete bud på, hvordan undervisningen skal tilrettelægges, så kursisterne opnår et funktionelt dansk, de kan bruge både på arbejde, privat og i uddannelse. Rapportens endelige anbefalinger lægger sig stramt op ad rene strukturelle ændringer i danskuddannelserne og en reel opdeling af kursisterne i to spor – basisdansk og udvidet dansk.

Sektionsbestyrelsen kan ikke se, hvordan de foreslåede løsninger giver kursisterne mulighed for at tilegne sig et funktionelt dansk, da der i rapporten ikke tages stilling til, hvordan der skal undervises og om konkurrenceudsættelsen i kommunerne skaber incitamenter til dels at leverandører byder lavere og lavere for at vinde udbuddet og dels konsekvensen afledt deraf – tilpasning af undervisningen, så der undervises specifikt mod modultests og prøver og ikke mod brede og funktionelle danskkompetencer.

Da vi i mellemtiden har fået en ny regering, inden den gamle nåede at forholde sig til rapporten, er det lige nu svært at spå om, hvornår politikerne finder på at beslutte noget på baggrund af rapporten. Det er sektionsbestyrelsens ambition at holde et vågent øje med, om rapporten bliver taget op af den nye regering i samarbejde med Uddannelsesforbundets formandskab.

Udbud

Igennem hele perioden har der været et stort fokus på udbud. Vores fag er stærkt påvirket af den kommunale konkurrenceudsættelse, der dels aktivt bliver brugt som redskab til besparelser i de respektive forvaltninger og dels efterhånden er blevet et ræs mod bunden i jagten på den billigste pris. Konkurrenceudsættelsen på vores område er efter sektionsbestyrelsens mening problematisk, fordi leverandørerne i praksis kun konkurrerer på prisen.

Vores arbejde i perioden har først og fremmest handlet om at være tæt på de kommunalpolitikere, der har skullet træffe beslutning om både udbud og udbuds krav. I perioden har vi været i dialog med politikere i Københavns kommune, Aalborg kommune, Hjørring kommune, Gladsaxe kommune og Vesthimmerlands kommune. Formålet med dialogerne har været at klæde kommunalpolitikerne på til at tage udbudsdrøftelserne i de respektive udvalg.

Vores fokus har været på følgende temaer:

- Virksomhedsoverdragelse
- Kontraktlængde
- Kvalitetsparametre

I sektionsbestyrelsen er vi tilfredse med, at vi er lykkedes med at påvirke beslutninger om fx kontraktlængde og kvalitetsparametre. Desværre har arbejdet også vist, at der er meget store forskelle på ambitionerne for de udenlandske borgere i de enkelte kommuner. Det viser sig blandt andet ved, at de fleste kommuner undlader at gøre krav om virksomhedsoverdragelse af medarbejderne hos den afgående leverandør.

Det har vist sig meget svært at overbevise kommunalpolitikere om, at det videnstab der sker, når man skifter udbyder uden at virksomhedsoverdrage medarbejderne, kan være ret markant. I et skriftlig spørgsmål til forvaltningen i Aalborg kommune om kommunen kunne dokumentere, at virksomhedsoverdragelse ville øge prisen på udbuddet, var svaret, at de kunne de ikke, men at det er branchens opfattelse generelt. Der hersker altså i branchen en fortælling om, at virksomhedsoverdragelse vil gøre udbuddene dyrere, men der findes ingen dokumentation for det.

Det er sektionsbestyrelsens opfattelse, at udbuddene i dag bliver brugt aktivt i besparelsesdagsordener, og at både forvaltninger og byrådspolitikere entydigt kigger på gennemførelshastigheder og prøvekarakterer, selvom forskning viser, at det ikke i sig selv kan sige noget entydigt om kvaliteten i danskuddannelsen.

Sektionsbestyrelsen har gennem vores politiske arbejde lagt stor vægt på at forklare kommunalpolitikere, at prøvekarakterer kun giver en begrænset indsigt i kursisternes reelle danskkompetencer, da der er meget stor forskel på at forberede sig til en prøve og til at lære et bredt funderet og funktionelt dansk.

Konkurrenceudsættelsen og den deraf følgende prisudvikling har ikke kun betydning for kursisterne på de konkurrenceudsatte sprogcentre. Underviserne på sprogcentre oplever, at man fx efter have genvundet et udbud, skal løbe endnu stærkere i sin hverdag. I takt med at priserne falder, stiger antallet af undervisningslektioner for underviserne – der skal simpelthen flere kursister gennem maskinen, så der kan tjenes penge på modultests. Det lægger et hårdt pres på undervisere, der skal sikre, at deres kursister er klar til modultests efter en nøje afmålt periode. Der er således ikke indregnet tid til at komme bredt rundt i sin dansktilegnelse for den enkelte kursist, ligesom der heller ikke er tid til at tage hensyn til den enkelte kursists sprogbehov.

Sprogcentre kan godt lykkes med at få kursisterne igennem deres danskuddannelse hurtigt, så sprogcentret kan tjene penge, og kursisterne kan også godt bestå deres prøver – endda med udmærkede karakterer.

Men når sektionsbestyrelsen taler med repræsentanter fra arbejdsmarkedet og uddannelsesinstitutionerne, så er billedet desværre meget dystert. Deres udenlandske medarbejdere har ikke tilstrækkelige danskkompetencer til at varetage de jobs, de måske er ansat til, og de har heller ikke tilstrækkelige danskkompetencer til at tage en videregående uddannelse.

Der tegner sig et billede af, at danskuddannelse i dag har bevæget sig væk fra at være noget velfærdsstaten investerede i til at være et område, der er i gang med at udkonkurrere sig selv. Sektionsbestyrelsen er af den opfattelse, at vores faglighed er skiftet fra at være undervisere i dansk som andetsprog, der med vores uddannelse har kompetencerne til at identificere, hvilket sprogmateriale den enkelte kursist har brug for, for at opnå gode og funktionelle dansk kundskaber – til i dag at være en faglighed, der ensopret skal gøre en kursist klar til at bestå en test og en prøve.

Det er sektionsbestyrelsens holdning, at konkurrenceudsættelsen har påvirket hele branchen – både de kommunale og de private sprogcentre, og at vores faglighed har flyttet sig væk fra et bredt andetsprogsfagligt perspektiv til et snævert beskæftigelsesrettet og teststyret perspektiv.

Lovgivningen

I perioden har sektionsbestyrelsen gennem formanden været i dialog med flere sprogcenterledere og formanden for De Danske Sprogcentre, Sofus Teislev, for at tydeliggøre, hvad det er, vi mener, når vi er kritiske over for konkurrenceudsættelsen. Sektionsbestyrelsen er ikke imod private leverandører af danskuddannelse, men vi er imod, at lovgivningen lige nu er skruet sådan sammen, at det er de frie markeds kræfter, der alene bestemmer prisen på opgaven.

Derfor er sektionsbestyrelsen enige om, at vi fortsat vil arbejde for en ændring af lovgivningen på området. Fx ønsker vi, at man fra regeringens side overvejer at indføre faste modultakster, så vi undgår at markedet på grund af konkurrenceudsættelsen hele tiden regulerer prisen længere og længere ned.

På den måde kan private leverandører i højere grad konkurrere på kvalitet i stedet for pris.

Overenskomster

I perioden har Uddannelsesforbundet forhandlet flere overenskomster på plads for både kommunale og private sprogcentre.

OK24 - kommunal

Med OK24 fik vi fra april 2024 en lønstigning på den kommunale overenskomst på 5,74% over en toårig periode, hvoraf de 4% blev udmøntet allerede 1. april 2024. Størstedelen af lønstigningen kom altså allerførst i perioden, så vi fik fuldt udbytte allerede fra starten. Med OK24 fik de kommunalt ansatte undervisere også adgang til en ny kommunal kompetencefond, som alle ansatte på de kommunale sprogcentre kan søge midler fra til efteruddannelse. Sektionsbestyrelsen var i perioden op til engageret i dialog med Københavns Universitet om muligheden for at oprette kurser skræddersyet til sproglærere.

Op til OK24 havde sektionen stillet krav om forbedring af ulempetillægget og at konverteringstillægget blev pensionsgivende. Ingen af delene fik vi.

OK24 – Private

Uddannelsesforbundet forhandlede i 2024 en ny 2-årig overenskomst med Dansk Erhverv for sprogcentrene AOF Job & Dansk og Sprogcenter Midt. Vi gik til forhandlinger med følgende krav:

- Lønforbedringer og forbedringer af lønnen for aften- og weekendarbejde.
- Forbedring af varslingsbestemmelser
- Forbedringer af reglerne for overførsel af undertid mellem normperioder
- Forbedringer af senior- og barselsvilkår
- Bedre vilkår for tillidsrepræsentanter

Det samlede resultat blev:

- Generel lønstigning allerede 1. april 2024 på 5,89% og en række mindre reguleringer i resten af perioden.
- De fem stedtillæg blev ændret til at være grundlønstrin og blev pensionsgivende

- Der blev indført forhøjede lokallønspuljer
- Ulempetillægget blev hævet med 3 kr. pr. time
- Forbedrede TR-vilkår fx i forhold til muligheden for at mødes med nyansatte.

OK25 – Private

For sprogcentre UCplus og A2B blev der indgået en ny 3-årig overenskomst gældende fra 1. marts 2025. Resultaterne indeholder bl.a.:

A2B:

Forhandlingerne med A2B blev fornyet via forligsmandens mæglingsforslag.

- Lønstigninger i hvert første kvartal i perioden på mellem 4,5 og 5 kr. pr. time.
- Stigning i pension på 1%
- Stigning i særlig opsparing
- Forbedrede barselsvilkår
- Forbedrede fraværsregler i forbindelse med fx barns sygedag.

UCplus:

- Lønstigninger i hvert første kvartal i perioden på mellem 4,5 og 5 kr. pr. time.
- Særligt weekendtillæg på 85 kr. pr. præsteret time
- Stigning i særlig opsparing
- Forbedrede barselsvilkår
- Forbedrede fraværsregler i forbindelse med fx barns sygedag.
- Forbedrede seniorvilkår
- Tillæg for flere arbejdssteder

OK26 - kommunal

Op til OK26 indhentede Uddannelsesforbundet igen OK-krav hos sektionens medlemmer, og vi gik til forhandling med følgende krav:

Medlemmerne i sektionen var enige om, at der ikke skal udlægges mere løn til lokale forhandlinger. Vi mener, at vores løn i videst mulige omfang bør være **central**.

1. Vi ønsker **reallønsstigninger**, men vi vil i en vis udstrækning kunne acceptere mere **frihed på bekostning af løn**.
2. Sektionen ønsker et centralt forhandlet tillæg for undervisning på hold **med flere niveauer**, da opgaven bl.a. kræver længere forberedelsestid og indeholder en betydelig faglig kompleksitet.
3. Sektionen ønsker sig fortsat, at **ulempetillægget stiger**. Fx ved to eller tre aftener om ugen. Sektionen ønsker sig ligeledes, at ulempetillægget kan konverteres til tid ved valgfrihed for den enkelte og ikke kun ved lokalaf tale, som i dag.
4. Vi ønsker, at **konverteringstillægget** bliver pensionsgivende.

5. Sektionens medlemmer ønsker sig en **7. ferieuge** (omsorgsuge)
6. Sammen med kvalitetsdiskussionen ønsker vi, at der kommer et **loft på antallet af undervisningstimer** på 22 pr. uge. På grund af arbejdsopgavernes stigende kompleksitet, bliver der mindre og mindre tid til forberedelse. En kompleksitet, der bl.a. består af stigende mængder administrativt arbejde i forhold til kursister, sammenholdt med fx faglig udvikling, modultestning, samtaler og rettearbejde.
7. Ret til omsorgsdage med løn i forbindelse med alvorlig sygdom i nærmeste familie
8. Ret til barns 3. sygedag
9. Ret til selvbetalt frihed ved begravelser (som ikke er nærmeste familie)

FRITVALG:

Sektionen er delt i spørgsmålet om flere fritvalgsmuligheder. Nogle ønsker sig flere muligheder for fritvalg, så man i højere grad kan tilpasse sine behov, men det er ikke et generelt ønske i sektionen. Med OK26 kommer der en egentlig fritvalgsordning fra 1. januar 2028. Ordningen kommer til at give en større frihed til at forvalte frihed og penge for den enkelte ansatte.

Resultatet på OK26-forhandlingerne imødekom dele af sektionens krav. Vi opnåede en samlet lønstigning for perioden (2026-2029) på 6,27%. I stedet for at gøre konverteringstillægget pensionsgivende blev det i stedet aftalt at lade konverteringstillægget bortfalde og i stedet hæve sprogcentertillægget, som er pensionsgivende. Beløbet som sprogcentertillægget stiger med svarer til et konverteringstillæg på 750 timer fra 1. april 2027. Har man i normperioden op til undervist mere end 750 timer, modtager man et personligt tillæg beregnet ud fra de timer, man har undervist over 750 timer.

Sektionsbestyrelsen synes, det er et godt resultat, og det er positivt, at dele af vores løn ikke længere er hængt op på et tælleværk, som konverteringstillægget er.

Vi opnåede igen ikke forbedringer af ulempetillægget, men i den nye overenskomst er bestemmelserne i A20 blevet præciseret, så flere opgaver i undervisernes opgaveoversigter nu skal beskrives.

Fokus

Sektionens fagblad, FOKUS, som har leveret DSA-relevante artikler i en længere årrække, har skiftet format, så du nu kun udkommer digitalt på fokus-dsa.dk. Sektionsbestyrelsen besluttede i forbindelse med en større gennemgang af vores økonomi, at bladet i dets daværende layout og design, var blevet for dyrt at drifte.

I perioden oplevede vi samtidig, at et copyright-firma rettede et større erstatningskrav mod FOKUS og dermed sektionensbestyrelsen, fordi der i de gamle udgaver af FOKUS, som lå tilgængelige i PDF-filer, var blevet fundet billedmateriale, som var beskyttet af copyright. Resultatet blev, at sektionensbestyrelsen har måttet fjerne alle de gamle udgaver, da vi ikke kan garantere, at de ikke indeholder copyright-beskyttet billedmateriale. For at undgå flere erstatningskrav, er de gamle numre dermed ikke længere tilgængelige, og de vil ikke blive distribueret af sektionensbestyrelsen.

Vi har gennem nyhedsbrevet opfordret tidligere skribenter til at sende os deres gamle artikler fra FOKUS,

hvis de gerne vil have dem genudgivet på hjemmesiden i et nyt digitalt format. Det er der allerede flere, der har benyttet sig af. Det er sektionsbestyrelsens håb, at fokus-dsa.dk kommer til at vokse med indhold fremadrettet.

De kommunale jobcentre – Vejledning

Efter sammenlægningen med sektionen for vejledere ved de kommunale jobcentre udvidede vi sektionsbestyrelsen med en ekstra plads til en repræsentant for vejlederne. I løbet af perioden har sektionsbestyrelsen løbende haft mulighed for at drøfte beskæftigelsesrelevante emner.

Sektionsformanden har i samarbejde med sekretariatet taget initiativ til flere medlemsmøder rundt om i landet. I Aarhus lykkedes det at samle en række af sektionens medlemmer til et møde med deltagelse af sektionsformanden og konsulent fra Uddannelsesforbundet. Der var mange meget vigtige emner at drøfte, og sektionsformanden blev indbudt til yderligere drøftelser med medlemmerne.

Da mange af de vejledere, som er medlem af sektionen, sidder spredt rundt i afdelinger på de større jobcentre, har det vist sig særligt vanskeligt at etablere et egentligt tæt samarbejde med tillidsrepræsentanter og medlemmer. Det er dog fortsat sektionsbestyrelsens ambition, at vi gennem sektionsformanden kan komme i tættere dialog med de medlemmer, der fortsat er.

Ved sammenlægningen i 2023 blev der stiftet en landsklub for vejledere under sektionsbestyrelsen. Klubben havde som formål at kvalificere beskæftigelsesrelevante dagsordener for sektionsbestyrelsen og for sektionens medlemmer. Det har imidlertid vist sig svært at løfte den opgave, og det er derfor sektionsbestyrelsens vurdering, at det arbejde ligger bedst i regi af sektionsbestyrelsen og sektionsformanden.

De vigtigste emner i perioden for vejledere på kommunale jobcentre har været spørgsmål om:

- Lokal løndannelse
- Valg af tillidsrepræsentanter og suppleanter
- Arbejdsmiljø

Afslutning

Perioden har overordnet set været fuld af spændende opgaver for sektionsbestyrelsen, og vi er glade for både medlemsfremgang og en fortsat høj organiseringsprocent på kommunale sprogcentre på 80% og 73% på de private sprogcentre. Vi er tilfredse med, at vi er lykkedes med at få sektionens økonomi rettet op og at vi har fået skabt en ny mødekultur, der i højere grad er centreret omkring det, som er medlemsrelevant.

Sektionsbestyrelsen er tilfredse med, at vi er kommet landet rundt hos sektionens medlemmer og er kommet tættere på sektionens tillidsrepræsentanter.

Sektionsbestyrelsen er stadig bekymrede for den generelle udvikling i vores faglighed, og vi er bekymrede for, at arbejdet som sproglærer i visse kommuner er så uforeneligt med et familieliv, at mange af vores kolleger går ned i tid for at få hverdagen til at hænge sammen.

På vegne af sektionsbestyrelsen

Jacob Gjelstrup
Sektionsformand